

Izhaja, izvenredni ponedeljek vsa... Uredništvo: ulica sv. Klemenča... Ažiškega št. 20, L. nadstropje...

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm) — Oglasi trgovcev in obrtnikov...

Kvišku srca!

Zavedam se, da se zahteva od nas nekaj več, nego same besede. Nemški pesnik Schiller je rekel nekoč: «Eni plačujejo svetu s tem, kar dajajo, drugi pa s tem, kar so!» Danes nismo mi nič več razkrojen narod, razbita dežela...

pri nas je vojska mladih sil na delu! Vsi združeni v duhu delavnosti in požrtvovalnosti bomo ustvarjali obramben jez proti vsem zaprekam, ki se nam stavljajo na pot, in v nas bo odporne sile proti vsej zli volji zlohotnih nasprotnikov. Duh zaupanja v bodočnost in trdne vere v uspešnost naših trudov naj ozvljiva in krepi naša skupna stremjenja!

Tako je izvajal te dni predsednik tirolske ljudske stranke dr. Fran Schumacher v svojem nagovoru na avstrijskega kancelarja Seipla na nekem zborovanju v Inostu. V podkrepljenje je navajal na to konkretne podatke, ki dokazujejo, kako se na Tirolskem sedaj bujno razvija snovanje na polju kulturne in gospodarske zgodovine, pesništva in umetnosti. Cela vrsta nadebnih mladih sil da je na delu duševnega življenja, kar obeta lepo bodočnost. Če ohranimo ta duh — je vzkljnil govornik — pridemo zopet do miru in varnih odnošajev. Potem bo Tirolsko plačevalo državi s tem, kar bo dajalo. «Sila more mnogo, ali duh je, ki zmaga otopeli svet».

Vemo, da v položaju, ki se nahajamo v njem, često prihajajo trenutki, ki tudi duševno najjačjšega potiskajo moralčno. To razpoloženje pa ne sme biti trajno, marveč se moramo dvigniti iz njega s krepko voljo in z zavestjo, da je izgubljen le tisti, ki kloni pred domnevo, da je izgubljen! Tudi na naslov naših državnih gospodarjev naj naslovimo besedo dr. Schumacherja: če pridemo do miru in varnih odnošajev, bomo mogli dati tudi državi! Če bi državna uprava izpremenila svoj dosedanji sistem proti nam, če bi podpirala naše gospodarsko snovanje, če ne bi z grdim in nezaupljivim očesom gledala na naše kulturno delo, bi imela dvojen dobiček: naše ljudstvo bi ji moglo dati večje materialne vrednote, a moralni dobiček bi imela v zadovoljstvu našega ljudstva, v njega zavesti, da sta mu v tej državi zagotovljena svoboden razvoj in napredek. In zadovoljstvo državljanov na taki izločeni točki je prevažna aktivna postavka v računih države!

Mi Jugoslovenci v Julijski Krajini živimo v drugačnem položaju, nego Nemci severnega Tirolskega. Oni žive v državnem pripadništvu svoje narodne države, mi pa smo pripadniki drugoderne države, h kateri so nas priključili svetovni dogodki. Vendar dajajo izvajanja dra. Schumacherja tudi nam smernice za delo, da pridemo do miru in varnih odnošajev. Tudi nam more naše lastno delo dati varno bodočnost! Delo med ljudstvom za ljudstvo. To delo bo uspešno tudi za nas, če bo med nami vlada krepki duh, ki premaguje vse težave in zapreke. Duh, ki ne pozna malodušnosti in ki ohranja živo vero, da bo delo prinašalo sadove. Posebno pa mora biti v nas živa zavest, da moramo biti vsi združeni na delu za svojo bodočnost! Vsi: vsak na svojem mestu, vsak v svojem socialnem položaju, vsak po svoji moči in sposobnosti! Če bomo vsi delavci na gradbi svoje bodočnosti, ne bodo zastoj naš trud in naše žrtve. Posebno naši mladini je prisojen važen delež na snovanju našem. Z blažino za vestjo bomo gledali v bodočnost, če bomo mogli reči z drom. Schumacherjem: tudi

Temu spoznanju se more obtepati le slepec, le človek, ki mu predsodki in zakrnjenost kalijo vid, le ljudje, ki menijo, da morejo nekažnjeno s silo ubijati ustvaritelje duha. Ljudje, ki ne razumejo, da je v duhu tvorna sila in da je vsako nasilje na duhu zlo, ki neizbežno poraja druga zla!

Pa naj se že oblastniki odločijo za eno ali drugo — ali naj se izpremenijo v smislu pravega spoznanja in usmerijo svoje bodoče postopanje napram našemu ljudstvu v skladu z idejo pravičnosti in svobodoljublja, ali pa bodo nadaljevali svoje dosedanje načine neblagohotnosti in izravnane nasprotovanja — naša naloga in dolžnost je, da združimo vse plasti naroda za smotreno delo na vseh poljih človeškega snovanja, da pride med nas blagoslovljeno duševno življenje in z njim mir in varni odnošaji. Ako nas bo spajal in bodril tak duh, se vendar-le — ta vera naša je trdna — kljub vsemu in vsemu tudi glede nas uresniči stara resnica, da ne umira narod, ki je v njem krepka volja za življenje. Vir duha je srce. Kvišku srca! In na delo z umom in roko!

Italija

Jugoslovenski ugovori proti italijanskemu načrtu za reški konsorcij OPATIJA, 23. Na včerajšnji seji paritetne komisije je dr. Rybář razložil sklepe, do katerih je jugoslovenska delegacija prišla po natančnem proučevanju italijanskega načrta za ustanovitev reškega konsorcija, pridržujoč si pred vsem pomisleke političnega značaja, ki se lahko matrajo kot temeljna ovira normalnemu delovanju komisije. Dr. Rybář je izjavil, da so točke načrta, ki se tičejo Brajdice in Martinšice, nesprejemljive, ker kršijo neoprečno suverenost Jugoslavije. Sen. Quartieri je pripomnil, da bi se lahko obravnavala točka za točko italijanskega načrta, nakar je dr. Rybář izjavil, da bo predložil italijanski načrt jugoslovenski posvetovalni komisiji.

Odlučna Radičeva konferenca. - Prihod Radića v Belgrad negotov. - Pašić odločen za nastop proti Radiću. LJUBLJANA, 23. Današnji «Slov. Narod» objavlja sledeče poročilo svojega belgrajskega dopisnika o presojanju položaja v belgrajskih krogih. Politična situacija je po končanem volitvah stopila v zelo kritični stadij. Vsi belgrajski politični in parlamentarni krogi sedaj edinole razmišljajo vprašanje: kakšne smernice doli notranja politika. Kot glavna točka teh političnih razmišljanj pa je vprašanje, kakšno politično taktiko zavzame voditelj hrvatskega naroda Stjepan Radić. Okoli Radičeve osebe so se koncentrirala v Belgradu vsa politična razmišljanja. Resni politiki odkrito priznavajo, da je Radićeva zmaga med Hrvatimi velikega pomena za nadaljni razvoj konsolidacije države.

Požar v brzojavni centrali v Rimu RIM, 23. Davi ob 3. uri je začelo goriti v brzojavni centrali sv. Silvestra. Prihiteli so na lice mesta ognjegasci, ki so omejili ogenj. Brzojavni promet je bil le deloma za par ur prekinjen in je bil že v zgodnjih jutranjih urah popolnoma vzpostavljen. Poslednja poročila zatrjujejo, da se je ogenj razširil skoraj po vsej dvorani brzojavnih aparatov. Deloma je ostal rešen le oddelek Hugosov. Ob 3 je bil pogled na poštno palačo strašen. Vse poslopje je bilo zavito v silen ogenj, podirali so se iramovi in nevarnost je bila vedno večja, da je vse izgubljeno. Vojaštvo, mornarji in ognjegasci so po napornem delu omejili ogenj. Dvorane Boudeau, Roveland in Morse so bile popolnoma uničene. Sumi se, da je ta požar zakrivila Zlobna roka. Škoda se cení na pet milijonov lir.

Na drugi strani pa belgrajski tisk in belgrajska javnost enodušno konstatirata, da je v nedeljskih volitvah pretrpela prava državna misel velik uspeh in da so volitve kolikor toliko pripomogle do zelo kritične situacije, ki se mora končno vendar odstraniti in da se morajo likvidirati vsa notranjepolitična vprašanja. Priznavajo odkrito nacionalistični krogi, da je nastopila državna kriza. Veleudnem profesor državnega prava v glavnem radikalnem glasilu «Samouprava» tam konstatira, da so prinesle volitve krizo v državi in da so volilni rezultati velika nevarnost za državo. «Preporod» naglašja izrecno dejstvo, da so volitve katastrofa za jugoslovensko ideologijo.

Jugoslavija Ministrski svet o Radičevi konferenci. Prisotnost vojnega ministra. BELGRAD, Na prednočni, od 17. do 20. trajajoči seji ministrskega sveta je bila glavna debata o notranjepolitični situaciji po volitvah. V glavnem so razmišljali aktualna politična vprašanja, ki so ustvarila novo politično situacijo države po volitvah, kakor tudi o parlamentarnem programu. Glavna točka vpraševanj ministrskega sveta pa je bilo stališče vlade napram Radiću in njegovemu zboru, ki je sklican za dan 25. t. m. v Zagrebu. Govor teža zboru je sklenjeno, da se Radiću dovoli popolna zborovalna svoboda, v okviru obstoječih in veljavnih zakonov, toda v nobenem slučaju se ne bo dovolilo, da bi se na tem zboru razmišljalo vprašanja, ki so odločilna interesom državnega in narodnega edinstva. Seji je prisotvoval tudi minister vojne in mornarice, ki je dobil glede Radičeve konference v Zagrebu posebna navodila.

So pa tudi mnenja, da stojimo po končanem volitvah na prelomu. Srbski narod na eni strani je jasno in odločno dokumentiral proti Radiću glede državne oblike. Srbski narod je za monarhijo, ostala plemena pa so za republikansko obliko. Kako premostiti načelna nasprotja med monarhijo in republiko, to je najbolj sporno in za nadaljni sporazum najbolj važno vprašanje. Dani sta Pašiću dve možnosti, prvič da izvrši nasilno operacijo, in drugič, če ta ne uspe, amputacijo države. Današnja «Pravda» odločno protestira proti temu političnemu naziranju.

V Belgradu pa z veliko napetostjo pričakujejo Končnih sklepov Radičeve stranke o nadaljni politični taktiki. Z nekočo nervoznostjo gledajo vodilni politiki in tudi vlada sama na nedeljski zbor Radičeve stranke, ki je sklican v Zagreb. Vlada prepustja Radiću popolno zborovalno svobodo, vendar se že sedaj čujejo glasovi, da bo vlada proti Radiću odločno in s trdo pestjo nastopila, če bi se na tem zboru manifestirali kakšni protidržični pojavi. Radikalci sami so sklenili, da store vse, kar ba moglo olajšati prihod Radića v Belgrad. V tem oziru je zelo značilen današnji članek v glavnem radikalnem glasilu «Samouprava» o akciji Stjepana Radića. Članek konstatira, da je edino Radičeva skupina, ki stoji čisto na negativnem stališču proti ustavi in državi in da moramo s tem dejstvom računati. Računati moramo z dvema možnostima: če se Radičeva politična akcija usmeri v okviru ustave in obstoječih zakonov, tedaj lahko računamo, da mora imeti Radić velik vpliv na razvoj

nadaljne parlamentarne situacije. Ni še znano, če se Radić odloči priti v narodno skupščino in prisesti kralju na ustavo. Mogoče je pa tudi, da bo Radić nadaljeval svojo abstinenčno politiko. Treba pa je naglašati, če bi Radić začel politično akcijo proti sedajni koncepciji države, da bo na merodajnih mestih naletel na odločen odpor in da bo znala Pašičeva vlada varovati državno edinstvo na način, ki si ga gotovo Radić ne želi.

V privatnem razgovoru z vodilnimi radikalnimi politiki je vaš dopisnik dobil zagotovilo, da so vsi radikalni krogi odločeni proti Radiću, če bi počel kako protidržiavno akcijo, nastopiti z vso odločnostjo in resnostjo. Sklepi proti Radiću so povsem resni.

Današnji Civaricev «Dnevnik» objavlja zanimivo stvar o nadaljnih ciljih Radičeve politike. Uredništvo «Dnevnika» je baie dobilo avtentične informacije, da namerava Radić na konferenci dne 25. t. m. v Zagrebu predlagati, da Radičevi poslanci ne odidejo v Belgrad v narodno skupščino, obenem namerava predložiti Ligi narodov posebno spomenico.

Cas do prvega izrednega zasedanja novozvoljene narodne skupščine namerava sedanja Pašičeva vlada uporabiti za to, da pripraviti teren za vladno večino in da popolnoma razčisti razmerje z Radićem. Jasno je, da bo moral Pašić končno nastopiti proti Radiću, če hoče varovati državno avtoriteto. V interesu državnega edinstva in države same pa je tudi, da mora sedaj biti rešeno hrvatsko vprašanje.

Dr. Trumbić ni izvoljen BELGRAD, 23. Po sedanjih poročilih iz Splita je ugotovljeno, da pri skupščinskih volitvah dr. Trumbić ni bil izvoljen za narodnega poslanca. Na dr. Drinkovičevi listi sta v resnici izvoljena dr. Drinković kot nosilec liste in kmet Mate Ceruga. Pričakujejo, da se slednji odreče svojemu mandatu in da bo tako kot njegov naslednik prišel v skupščino dr. Ante Trumbić. To pa še ni gotovo, ker se Mate Ceruga odločno temu brani.

Sporazum z Bolgari definitivni BELGRAD, 23. Pooblaščen minister Ljuba Nešić je izjavil, da so pogajanja v Nišu med jugoslovensko in bolgarsko delegacijo zaključena. Pogajanja so imela popoln uspeh. Dosežen je sporazum glede skupne akcije proti makedonskim komitaskim organizacijam. V petek, dne 23. t. m. se podpisje zadevna sporazumna pogodba v Belgradu.

Likvidacija pokrajinskih namestništev. BELGRAD, 23. Na seji ministrskega sveta je bila tudi razprava o izvršitvi zakona glede administrativne razdelitve države. Ministrski svet je sklenil, da se ukine in likvidirata pokrajinski namestništvi, in sicer v Splitu in Ljubljani. Glede pokrajinskega namestništva v Zagrebu za Hrvatsko in Slavonijo pa je ministrski svet sklenil, da naj to namestništvo še nadalje ostane v veljavi z ozirom na politično situacijo, ker se ima v prvi vrsti rešiti vprašanje sporazuma z Radićem, oziroma da se končno in odločno zavzame stališče vlade napram Radiću. O pokrajinskem namestništvu v Sarajevu razpravlja ministrski svet v prihodnjih dneh.

Seja občinskega sveta v Ljubljani LJUBLJANA, 23. Včeraj popoldne se je vršila prva redna seja dne 3. decembra izvoljene občinskega sveta, v katerem ima SLS skupno s socialistično stranko delovnega ljudstva 36, Zajednica 8, demokrati pa 5 obč. svetnikov. Zveza delovnega ljudstva je zasedla centrum in levo, demokrati skrajno desnico, pred njimi Zajednica. Seji je prisostvoval kot zastopnik pokrajinske uprave vlad. svetnik Leon Grasel.

Čehoslovaška

Papirni denar v Čehoslovaški. PRAGA, 23. Iz najnovejšega poročila bančnega urada je razvidno, da je bilo v Čehoslovaški dne 15. marca 8544 milijonov papirnatega denarja v prometu, ki so kriti z 824 milijonov zlatih rezerv in 505 milijonov Kč v devizah. Ta svota papirnatega denarja predstavlja najnižjo svoto, ki se je kdaj dosegla po ločitvi čehoslovaške od avstrijske valute.

Čehoslovaški kleriki in Vatikan. PRAGA, 23. Minister mons. Šramek, načelnik čehoslovaške ljudske stranke je odpoštoval v Rim, kjer se bo pogajal z Vatikanom o pripustitvi katoliških duhovnikov k poslanškim mandatam. Vatikanski krogi so nageloma proti pasivni volilni pravici duhovnikov, ker bi raje videli, da bi se ti poslednji posvetili bolj verski vzgoji ljudstva, kakor pa političnemu delovanju. V aprilu pojdejo radi iste zadeve v Rim čehoslovaški nadškofi in škofi.

Madžarska naziranja napram odsločincau. PRAGA, 23. Večnim obtožbam Madžarov proti trianonski mirovni pogodbi se je pridružil sedaj še londonski «Times», ki meni, da je padla Ogrska na isto stališče kakor Avstrija in da se vsled tega ne more zahtevati od nje izplačanje vojne odškodnine. Temu naziranju se je znani publicist Seton Watson (Scotus Viator) odločno uprl, ki opozarja angleško javno mnenje na madžarsko zahrbtnost. Ogrska ima trikrat večjo vojsko, kakor bi jo smela imeti v smislu trianonske mirovne pogodbe. Watson je mnenja, da mora Ogrska plačati svoje dolgove Malemu sporazumu, ker bi bilo zelo krivično, ako bi se Ogrski pomagalo, da bi se z denarjem Malega sporazuma oboževala proti temu.

Poljska

Italijanski sindikat za izkoriščanje rudnikov v Gornji Šleziji VARSAVA, 23. Minister za industrijo je sklenil pogodbo z nekim italijanskim sindikatom za izkoriščanje premogovnih rudnikov v Gornji Šleziji. Ta koncesija se tiče najbogatejših rudnikov premoga, ki so državna last in kojih letni donos lahko doseže milijon ton koke.

Rusija Proces proti nadškofu in 15 duhovnikom v Petrogradu

PARIZ, 23. «New York Herald» brzojavljajo iz Moskve, da se je včeraj pričel proces proti katoliškemu nadškofu Čepalaku in 15 duhovnikom v rudeči delavski zbornici. Proces bo trajal skozi vse velikonočni teden. Ujetniki so bili prepeljani na sedež sodišča na kamjonih, zastraženi od vojakov z nasajenimi bajonetmi. Med duhovniki je eden star komaj 18 let.

Anglija Pred novo lausansko konferenco — Skrajšnja sklenitev miru?

LONDON, 23. Zavezniška konferenca za proučevanje turških predlogov dela neumorno pod predsedstvom lorda Curzona. Polkovnik Mastiras je izjavil, da je Grčija pripravljena skleniti mir za vsako ceno. Londonski uradni krogi so zelo optimistični. Pričakuje se skorajšnje sklicanje druge lausanske konference.

Poletni čas v Angliji LONDON, 23. Poletno štetje ur se bo pričelo letos v Angliji 22. aprila in bo trajalo do 16. septembra.

Nemčija Izjave nemškega kancelarja o francoski politiki — Nemčija ni prosila nikogar za posredovanje

MÜNCHEN, 23. Kancelar Cuno je imel na tukajšnjem magistratu govor, v katerem je ostro napadal francosko politiko nasilja v ruhrski kotlini. Trpimo, tako je dejal, pod bremenem versailleske mirovne pogodbe, ampak ne bomo odnehali, dokler ne bo pravica zmagała nad krivico. Francija hoče uničiti Nemčijo, hoče ločiti ruhrsko kotlinino in Ren od Nemčije. S tako Francijo so vsaka pogajanja nemogoča in proti njenim načrtom se bo naše prebivalstvo, ki je sedaj pod kruto pestjo sovražnika, znalo vpreti kot en moč. Do mej svojih možnosti je Nemčija vedno pripravljena pogajati se z zavezniki, ampak hoče vse zahteve, ki presegajo te možnosti, najodločneje zavrniti. Govornik je končno zanikal vesti, da se je Nemčija obrnila do raznih vlad s prošnjo za posredovanje v ruhrski zadevi ter zaključil, da je edinost edino orožje nemškega naroda proti puskusom razdelitve, pravica edino orožje proti nasiljem in svoboda oni cilj, ki ga bo Nemčija dosegla za vsako ceno.

Bela knjiga o ruhrski zasedbi BERLIN, 23. Zunanje ministrstvo je predložilo poslanski zbornici drugo belo knjigo o napadu na ruhrsko kotlinino. Knjiga se pobjljuje bavi s prihodom Francozov in Belgijcev na ruhrsko ozemlje, omenja zasedbo Offenburga, Appenwiera, Wesela

in Emericha. Končno vsebuje gospodarske ukrepe državne vlade povodom vpada v ruhrsko kotlinino.

Mirno razpoloženje na zasedenem ozemlju — Nemčija pripravljena za pogajanja s Francijo?

PARIZ, 23. Poročajo iz Düsseldorfa, da je položaj na vsem zasedenem ozemlju neizpremenjen. V okraju Mannheimu vlada popoln mir in je bil izročen brzojavni urad nemški upravi.

LONDON, 23. Dopisnik «Daily Chronicle» poroča iz Berlina, da je dčbil lord Dabernon nalog, da informira angleškega ministrskega predsednika o pogojih, pod katerimi bi Nemčija začela direktna pogajanja s Francijo in Belgijo o vprašanju odškodnin in ruhrski zadevi.

Amerika odklanja definitivno vsako posredovanje.

LONDON, 23. Brzojavljajo iz Washingtona, da se je ameriška vlada končno odločila, da ne bo posredovala pri rešitvi ruhrskega vprašanja. V Washingtonu prevladuje naziranje, da bi morala Nemčija nasloviti svoje predloge naravnost na reparacijsko komisijo.

Španska Pred začetkom državljanske vojne na Španskem

PARIZ, 23. Po umoru predsednika ru-dečih sindikatov v Barceloni je zavladalo po vsej deželi zelo napeto razpoloženje. Obe stranki si stojita zelo sovražno nasproti. Zatrjuje se, da je nevarnost izbruha državljanske vojne zelo velika, ker se bi gibanje gotovo razširilo po vsej deželi. Glavni ravnatelj policije v Barceloni je bil odstavljen. Včeraj sta bila umorjena v Barceloni dva delavca.

Zveza španskih žen za ruske katoliške duhovnike

MADRID, 23. Zveza španskih žen se je obrnila na vlado z zahtevo, da se bi diplomatskim potom nastopilo pri sovjetski vladi v obrambo nadškofa in drugih ruskih katoliških duhovnikov, ki imajo biti v kratkem sojeni od sovjetskih sodišč.

Turčija

Nov generalni guverner v Carigradu ANKARA, 23. Na mesto Essad bega je bil imenovan Haldas beg za generalnega guvernerja v Carigradu.

Avstrija

Kroženje papirnatega denarja DUNAJ, 23. Glasom zadnjega obračuna nove državne banke iznašajo zlate rezerve 1305 milijard papirnatih kron, rmedtem ko je v prometu 4196 milijard kr in v papirju. Iz tega sledi, da je 31% papirnatega denarja kritih z zlatom in je tako to kritje doseglo razmerje izza predvojnih časov.

DNEVNE VESTI

Odgovor na interpelacijo posl. Stangerja glede dogodkov v Baderni. Svoječasno smo priobčili interpelacijo posl. Stangerja glede dogodkov v Baderni, ki je gotovo še čitateljem v spominu. Odgovor, podpisan od državnega podtajnika Finzi-ja, glasi: «Dne 14. decembra t. l. zvečer se je podalo pet poreških popolnoma neoboroženih fašistov v avtomobilu v Baderno, ker so bili iz Trsta obveščeni, da nekateri slovenski propagandisti izvršujejo v Istri živo propagando, da dosežejo združenje vseh Slovanov Julijske Benečije, tudi če bi Istra imela tvoriti pokrajino zase, in ker so bili nadalje obveščeni, da se je ta propaganda vršila posebno v okrožju Baderne, kjer slovenski živelj močno nadkrljuje nacionalnega; njihov namen je bil, da obvestijo poveljnika postaje kr. orožnikov o tem, kar se dogaja. Ko so dospeli, so se podali z njim spremljani od orožnikov na sedež Hrvatskega gospodarskega društva, kjer se je vršilo zborovanje najbolj zaigranih slovenskih domačih voditeljev z navzočnostjo enega popagandista iz Trsta in družnega iz Pule. Potrkali so na glavna vrata, ki so bila zaprta, in ko niso dobili odgovora, so se podali za poslopje, da vidijo, če se nahaja v notranjosti kaka oseba. Ko so našli odprta postranska vrata, ki vodijo na polje, so omenjeni fašisti vstopili z orožniki in so dograli, da je bilo poslopje par trenutkov prej v hitrici zapuščeno od zbranih oseb, ki so izginile podpirane od teme in prikladne oblike zemlje naokoli. Fašisti so se nato povrnili v Poreč, ne da bi povzročili kako škodo v prostorih za druge in ne da bi kaj odnesli, kakor je to potrdil sam predsednik, ko je bil vprašan od orožniškega častnika, ki je vodil preiskavo. Orožniki pa so s svoje strani zaskledovali begunce, posebno omenjena dva tujca, in to iz dveh razlogov: pred vsem, da ugotovijo njihov položaj, da najdejo vzrok njihovega sestanka in kakih sredstev so se eventualno posluževali za izvrševanje svoje propagande; v drugi vrsti, da jih ustavijo iz razlogov javne varnosti in da tako preprečijo, da bi eventualno trpeli nasilstva se strani fašistov. Bili so tudi vstavljeni neki Peter Burić, goreč slovenski propagandist v Baderni, kateri je bil pridržan v zaporu, nadalje od treh iste noči od 14 na 15 neki Tomaž Herak (v odgovoru: Cheric), ki se je bil tudi udeležil omenjenega zborovanja in v katerega stanovanju sta bila nastanjena propagandisti

iz Trsta, Anton Iveša, in oni iz Pule, Ivan Stari, katera sta bila s Herakom odpeljana v orožniško vojašnico v Sv. Lovreču Pazenatičkem ter tam pridržana v zaporu. Orožniki niso izvršili nikakega nasilstva, da so prišli v Herakovo stanovanje ter so se omejili na to, da so ponovno trkali na vrata, dokler jim je bilo odprto; v omejenem stanovanju so bile najdene zelo številne knjižice pisane v slovaščini, ktere so bile zaplenjene. Pristojni komisar javne varnosti je, prečitavši poročilo, odredil, da se Herak in Burić pustita na svobodo ter da se Iveša in Stari prepeljeta k svojim pristojnim kvesturam v svrhu nadaljnih preiskave njihovega osebnega položaja v smislu čl. 85 zakona o javni varnosti.» Tako glasi odgovor. Marsikak sličan odgovor smo že čitali in vsi vemo, kake problematične vrednosti je, sicer lepa institucija parlamentarnih vprašanj. Poslanec dobi iz Rima tisti odgovor, katerega je dobil lahko naravnost iz Poreča. Pri vsej dobri volji, katere centralnim oblastvom nikakor ne odrekamo, se ta oblastva omejujejo na to, da kratkoma prepisejo poročilo podrejenega urada ter ga predložijo radovednemu poslancu. Prava svrha vprašanja, kontrola poslovanja podrejenih uradov, je potisnjena v ozadje. Državno tajništvo v Rimu se ne bi bilo smelo zadovoljiti z gori navedenim odgovorom poreških oblastev, moralo bi biti bolj radovedno. Strašna beseda «propagandist», ki se tolikokrat ponavlja v odgovoru, bi morala vendar vzbuditi vprašanje, v čem je obstajala ta «propaganda», kaj so prav za prav hoteli «propagandisti» na svojem sestanku. In tedaj bi bilo državno tajništvo zvedelo, da se je dne 14. decembra 1922 vršil v Baderni le občni zbor gospodarskega društva, kateri ni samo po zakonu dovoljen, ampak celo po zakonu prepisan! Državno tajništvo oziroma minister bi bil lahko tudi vprašan, kakšne so bile tiste knjižice, ki so bile zaplenjene v Herakovem stanovanju, in zvedel bi bil, da je šlo tu za šaljivo brošuroc, izdano o priliki petdesetletnice Frane in Jurine ter za nekaj zvezkov nabožnega lista «Sveto Srce Isusovo». Tedaj bi imel minister priložnost, da vidi, kakšne stvari se včasih dogajajo, in poskrbel bi bil, da se take stvari odpravijo. S tem bi bil tudi namen interpelacije dosežen; kajti poslanci ne želijo lepo spisanih odgovorov, ampak kontroly

